

کلیه سیاست اقتصادی در انرژی مطلوبه موردنیابت فریبده است

اشاره:

بخش صنعت به لحاظ ارزش افزوده بیشتر در تولید ناخالص داخلی و قابلیت رقابت در بازارهای بین‌المللی برای ارزآوری به اقتصاد کشور، اهمیت بسزایی دارد.

تجربه کشورهای تازه صنعتی شده و صنعتی جهان نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری در بخش صنعت و صدور کالاهای صنعتی، بنیه اقتصادی کشور از نظر تأمین ارز موردنیاز را بیش از سایر بخش‌ها تأمین می‌کند. توسعه صنعت، امکان بهره‌برداری بهتر و باصرفه‌تر از ذخایر طبیعی و نیروی انسانی فراهم می‌سازد و قادر است ضمن تأمین نیازهای مصرف‌کنندگان داخلی، از طریق صدور تولیدات خود، ارز موردنیاز اقتصاد کشور را نیز تأمین کند.

در ایران اسلامی، از شروع نخستین برنامه پنج‌ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، سرمایه‌گذاری برای توسعه بخش صنعت مدنظر برنامه‌ریزان بود. اگر چه اتخاذ برخی سیاست‌های مختلف، بخش صنعت را از دستیابی به توفیق نهایی محروم ساخت، اما ضرورت دارد در راستای برنامه اقتصاد بدون نفت، به این بخش توجه ویژه‌ای مبذول گردد و تکنکها و موانع آن برطرف گردد.

خبرنکار نشریه «بررسی‌های بازرگانی» در گفت‌وگو با حسین ناجی، معاونت صنایع غیرفلزی وزارت صنایع، وضعیت کنونی صنعت کشور، صادرات و تکنکهای تولید، سرمایه‌گذاری و صادرات صنعتی را جویا شد. مهندس ناجی در این گفت‌وگوی مشروح، بحث‌های اصلی درباره صنعت کشور را مطرح کرد و راهکارهایی را برای توسعه این بخش پیشنهاد نمود.

وی که فارغ‌التحصیل رشته مهندسی مکانیک از دانشگاه صنعتی شریف و کارشناس ارشد مدیریت است، مسؤولیت‌های اجرایی مختلفی را عهده‌دار بوده که به‌طور عمده در بخش صنعت بوده است. وی در واحدهای صنعتی کشور مانند ذوب‌آهن، مسؤولیت اجرایی داشته و مدتها مسؤولیت بازرسی فنی تجهیزات ذوب‌آهن اصفهان، مدیریت کل اداره صنایع و معادن اصفهان، معاونت وزارت معادن و فلزات (در شاخه فلزات غیرآهنی)، معاونت آهنی وزارت معادن و فلزات و مدیریت عامل شرکت ملی فولاد ایران را به‌عهده داشته است.

مهندس ناجی از سال ۶۸ در سمت معاونت صنایع غیرفلزی وزارت صنایع انجام وظیفه می‌نماید. مشروح این گفت‌وگو را با هم می‌خوانیم.

میلیارد ریال و سپس صنایع نساجی و پوشاک با مجموع سرمایه‌گذاری جدید ۲۳۸۱/۲ میلیارد ریال قرار دارند. در فاصله سال‌های ۷۵-۱۳۶۸ نیز بالاترین میزان سرمایه‌گذاری جدید در صنایع غیرفلزی در سال ۷۴ و به میزان ۵۳۹۹ میلیارد ریال ثبت شد که این رقم در سال گذشته به ۴۳۳۳ میلیارد ریال کاهش یافت.

ذکر این نکته ضروری است که سرمایه‌گذاری جدید در صنایع غیرفلزی از سال ۶۸ تا ۷۴ به‌طور مستمر رشد داشت. جدول پیوست، سرمایه‌گذاری‌های جدید در صنایع غیرفلزی را نشان می‌دهد.

■ سرمایه‌گذاری انجام شده در زیربخش صنایع غیرفلزی در هشت سال اخیر چقدر بوده و ارزش افزوده ناشی از به تولید رسیدن این سرمایه‌گذاری‌ها برای اقتصاد کشور، چه تغییراتی به وجود آورده است؟

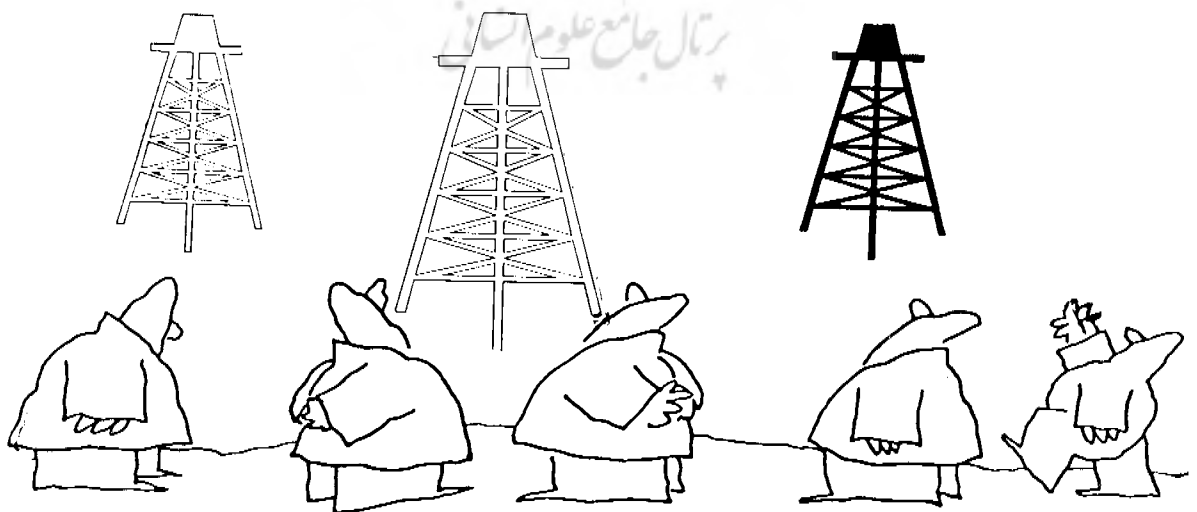
□ بر مبنای پروانه‌های بهره‌برداری صادره در سال‌های ۷۵-۱۳۶۸ در صنایع غیرفلزی در مجموع ۱۴۶۷۴ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری جدید در زیرمجموعه صنایع غیرفلزی کشور صورت گرفته است. عمده‌ترین بخش این سرمایه‌گذاری‌ها در صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی و در مجموع به میزان ۴۰۱۱/۸ میلیارد ریال انجام شده است.

پس از این بخش، گروه صنایع کانی غیرفلزی با ۳۹۳۴/۳

میزان سرمایه‌گذاری جدید در صنایع غیرفلزی براساس پروانه‌های بهره‌برداری صادره طی سال‌های ۶۸ تا ۷۵

ارقام به میلیارد ریال

نام صنعت	سال ۶۸	سال ۶۹	سال ۷۰	سال ۷۱	سال ۷۲	سال ۷۳	سال ۷۴	سال ۷۵	جمع
غذایی، دارویی و بهداشتی	۱۱/۸	۲۶	۳۷	۸۰	۱۶۷	۷۵۲	۲۰۵۵	۸۸۲	۴۰۱۱/۸
نساجی و پوشاک	۲۲/۲	۴۰	۳۱	۸۲	۱۳۲	۲۷۶	۷۹۲	۹۹۶	۲۳۸۱/۲
شیمیایی و سلولزی	۱۰	۱۱۸	۳۸	۱۰۰	۱۸۸	۵۸۰	۱۰۳۷	۸۲۹	۲۹۰۰
کانی غیرفلزی	۱۲/۱	۹۸	۸۴/۲	۸۴	۲۴۱	۱۳۸۷	۱۱۹۹	۸۲۹	۳۹۳۴/۳
برق و الکترونیک	۱۵/۵	۱۷	۵/۲	۲۰	۱۰۰	۱۷۷	۳۱۶	۷۹۶	۱۴۴۶/۷
جمع	۸۱/۶	۲۹۹	۱۹۵/۴	۳۶۶	۸۲۸	۳۱۷۲	۵۳۹۹	۴۳۳۳	۱۴۶۷۴

○ در سال‌های ۷۵-۱۳۶۸ در مجموع ۱۴۶۷۴ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری جدید در واحدهای تولیدی، زیرمجموعه اداره کل صنایع غیرفلزی وزارت صنایع صورت گرفت، صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی عمده‌ترین بخش سرمایه‌گذاری‌های جدید را داشتند.

در تشریح این قضیه می‌توان گفت، با ۱۲۸/۶ میلیون دلار سرمایه‌گذاری ارزی در گروه صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی، امکان صرفه‌جویی ارزی یک میلیارد و ۸۸ میلیون دلار بر اثر عرضه تولیدات واحدهای تحت پوشش این بخش، برای اقتصاد کشور در سال‌های ۷۵-۶۸ فراهم شد.

در همین دوره زمانی با سرمایه‌گذاری ۳۳۴ میلیون دلار در صنایع شیمیایی و سلولزی، امکان صرفه‌جویی ارزی بیش از ۱/۵ میلیارد دلار فراهم شد. در همین حال با سرمایه‌گذاری ۵۸/۳ میلیون دلار در صنایع برق و الکترونیک، ۱۲۷ میلیون دلار صرفه‌جویی ارزی و نیز با سرمایه‌گذاری ۲۷ میلیون دلار در گروه صنایع کانی غیرفلزی، ۴۲ میلیون دلار صرفه‌جویی ارزی برای کشور میسر گردید.

جدول پیوست می‌تواند اطلاعات بیشتر و دقیق‌تری را در اختیار خوانندگان نشریه «بررسی‌های بازرگانی» بگذارد.

در پاسخ به این بخش از سؤال که ارزش افزوده این سرمایه‌گذاری‌ها برای اقتصاد ملی چقدر بوده است، می‌توان گفت در سال‌های ۷۵-۱۳۶۸ در مجموع یک میلیارد و ۶۸/۵ میلیون دلار سرمایه‌گذاری ارزی برای نوسازی، بازسازی و تکمیل واحدهای صنعتی زیرمجموعه صنایع غیرفلزی صورت گرفت. صرفه‌جویی ارزی ناشی از به بهره‌برداری رسیدن این سرمایه‌گذاری‌ها ۲ میلیارد و ۸۱۰/۳۵ میلیون دلار بوده است.

میزان سرمایه‌گذاری ارزی جهت نوسازی، بازسازی و تکمیل واحدهای صنعتی و افزایش سهم منابع داخلی و یا صرفه‌جویی ارزی در صنایع غیرفلزی طی سال‌های ۶۸ تا ۷۵

ارقام به میلیون دلار

نام صنعت	سرمایه‌گذاری برای بازسازی و نوسازی و تکمیل طی سال‌های ۶۸ تا ۷۵	افزایش سهم منابع داخلی و یا صرفه‌جویی ارزی ناشی از راه‌اندازی واحدهای صنعتی و یا نوسازی و بازسازی کارخانجات
غذایی، دارویی و بهداشتی	۱۲۸/۶	۱۰۸۸
نساجی و پوشاک	۵۲۰/۶	
شیمیایی و سلولزی	۳۳۴	۱۵۴۲/۳۵
کانی غیرفلزی	۲۷	۴۲
برق و الکترونیک	۵۸/۳	۱۲۷
جمع	۱۰۶۸/۵	۳۸۱۰/۳۵

میلیون دلار صادرات قرار دارد که نسبت به مدت مشابه سال قبل از رشد ۲۷ درصدی برخوردار بود.

ارزش صادرات صنایع کانی غیرفلزی در همین دوره زمانی با ۲۷/۶ درصد کاهش نسبت به نیمه نخست سال گذشته به ۲۱/۵ میلیون دلار و صنایع برق و الکترونیک با ۳۲ درصد کاهش به ۱/۷ میلیون دلار رسید.

تمام این صنایع در گروه صنایع غیرفلزی قرار دارند. اما در بخش صنایع فلزی، صادرات صنایع فلزی و ریخته‌گری در نیمه نخست سال جاری با ۱۲۸ درصد افزایش نسبت به مدت مشابه سال قبل به ۸۰/۵ میلیون دلار، صنایع خودرو و نیروی محرکه با ۴۳/۳ درصد کاهش به ۷/۶ میلیون دلار و صنایع دستی با ۲۰ درصد رشد به ۵/۰۳ میلیون دلار بالغ شد.

ارزش صادرات سایر کالاهای صنعتی در نیمه اول امسال به ۳۹/۸ میلیون دلار رسید که نسبت به رقم ۸۰/۳ میلیون دلار مدت مشابه سال قبل ۵۰/۴ درصد کاهش داشت.

ذکر این نکته ضروری است که مجموعه ارزش صادرات صنایع زیرپوشش اداره کل صنایع غیرفلزی در نیمه نخست سال جاری به ۴۸۷/۹ میلیون دلار رسید که نسبت به رقم ۳۸۳/۳ میلیون دلار ثبت شده در مدت مشابه سال قبل ۲۷/۲ درصد افزایش داشت.

■ عمده‌ترین محصولات صادراتی هر گروه در زیر مجموعه

اداره کل صنایع غیرفلزی و ارقام ثبت شده برای آنها چیست؟

□ در گروه صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی، به ترتیب ماکارونی، بیسکویت و انواع شیرینی و نیز شکلات و همانند آن بالاترین میزان صادرات را داشتند. ارزش صادرات این کالاها در نیمه نخست سال جاری به ترتیب ۱۹ و ۱۹/۳، ۲۵ و ۱۹ میلیون دلار بود.

○ بیشترین صرفه جویی ارزی ناشی از به‌ثمر رسیدن سرمایه‌گذاری‌های جدید در گروه صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی و بیش از یک میلیارد دلار بوده است.

در شش ماهه نخست سال جاری در مجموع ۱۷۷/۷۶ هزار تن کالا به ارزش ۱۳۲/۱ میلیون دلار از گروه صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی به خارج صادر شد که نسبت به مدت مشابه سال قبل از نظر وزن ۸ درصد و از لحاظ ارزش ۲۷ درصد افزایش داشت.

■ از سرمایه‌گذاری‌هایی که در گروه صنایع غیرفلزی در هشت سال گذشته انجام شد، چه میزان با هدف «صادرات» صورت گرفت و در عمل چه نتایجی داشت؟

□ به‌طور کلی سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در صنایع غیرفلزی با توجیه اقتصادی و مزیت تولید برای بازار داخلی صورت گرفته و به‌طور طبیعی بخش قابل‌توجهی از تولیدات نیز برای تأمین نیاز بازار داخلی بوده است.

به‌ندرت سرمایه‌گذاری با هدف صادرات صورت گرفته است. با این حال واحدهای تولیدی موفق، ضمن تأمین نیازمندی‌های بازار داخلی، بخشی از تولیدات خود را به صادرات اختصاص داده‌اند. این‌گونه واحدها به روش‌های مختلف از سوی وزارت صنایع مورد تشویق قرار می‌گیرند و امتیازهایی به آنها داده می‌شود.

مهم‌ترین تشویق در این زمینه تخصیص ارز تشویقی از سوی وزارت صنایع به واحدهای صادرکننده کالاهای صنعتی می‌باشد. این وزارتخانه به میزانی که واحدهای صنعتی از ارز حاصل از صادراتشان برای واردات بهره‌مند می‌شوند (۵۰ درصد)، به آنها ارز تشویقی (به نرخ صادراتی) اختصاص می‌دهد. این واحدها از این ارز می‌توانند برای واردات مواد اولیه و ماشین‌آلات موردنیاز صنعت کشور استفاده کنند و لزومی ندارد که در بخش صادرات همان واحد تولیدی صرف شود.

■ ارزش صادرات تولیدات صنعتی زیر پوشش وزارت صنایع در نیمه نخست سال جاری چقدر بوده و چه تغییری نسبت به مدت مشابه سال قبل داشت؟

□ بر اساس آخرین آمار موجود، مجموع صادرات واحدهای صنعتی زیرپوشش وزارت صنایع در شش ماهه فروردین تا شهریور سال جاری به ۶۲۱ میلیون دلار رسید که نسبت به رقم ۵۱۵ میلیون دلار مدت مشابه سال قبل، ۲۱ درصد رشد داشت.

بیشترین میزان صادرات در مجموعه صنایع زیرپوشش وزارتخانه در این مدت مربوط به گروه صنایع نساجی و پوشاک به میزان ۱۸۷/۲ میلیون دلار بود که نسبت به رقم ۱۵۴/۵ میلیون دلار مدت مشابه سال قبل ۲۱/۱ درصد رشد داشت.

پس از آن گروه صنایع شیمیایی و سلولزی با صادرات ۱۴۵/۴ میلیون دلار قرار داشت که نسبت به مدت مشابه سال قبل از ۵۷ درصد رشد بهره‌مند شد.

در مرحله بعدی صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی با ۱۳۲/۱

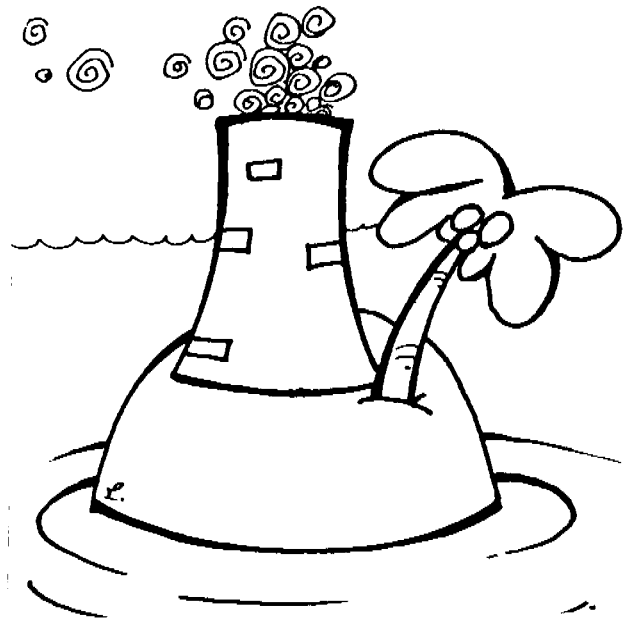
اقلام صادراتی این بخش، مصنوعات پلاستیکی و مکانیکی به ارزش ۲۰/۱ میلیون دلار، وسایل چوبی و مبلمان به ارزش ۱۳/۸ میلیون دلار و تینر به ارزش ۱۰/۳ میلیون دلار بود.

در گروه صنایع کانی غیرفلزی در نیمه نخست سال جاری ۲۸۸ هزار تن کالا به ارزش ۳۷/۶ میلیارد ریال (معادل ۲۱/۵ میلیون دلار) به خارج صادر شد که از نظر وزن ۶۰ درصد و از لحاظ ارزش ۲۷/۶ درصد بیش از مدت مشابه سال قبل بود. بالاترین رقم صادرات این بخش مربوط به کاشی و سرامیک به ارزش ۹/۶ میلیون دلار و سنگ ساختمانی کار شده به ارزش ۴/۱ میلیون دلار بود.

در گروه صنایع برق و الکترونیک در نیمه اول امسال ۵۰۸ تن کالا به ارزش ۱/۷ میلیون دلار صادر شد که از نظر وزن ۲۳ درصد و از لحاظ ارزش ۳۲ درصد نسبت به نیمه نخست سال گذشته کاهش نشان داد.

در گروه صنایع فلزی و ریخته‌گری نیز در نیمه نخست سال جاری شاهد صدور بیش از ۲۶ هزار تن کالا به ارزش ۶۹ میلیون دلار بودیم که از نظر وزن ۴۳ درصد و از لحاظ ارزش ۱۷۴ درصد رشد نشان داد. با توجه به افزودن ۱۱/۵ میلیون دلار صادرات صنایع مس شهید باهنر از آمار صادرات فرآورده‌های مسی به این مبلغ، ارزش صادرات صنایع فلزی به ۸۰/۵ میلیون دلار بالغ می‌شود که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۳۸ درصد افزایش نشان می‌دهد.

جداولی که در زیر ارائه می‌شود، وضعیت صادرات صنایع را به تفصیل نشان می‌دهد.

در گروه صنایع نساجی و پوشاک ۳۴/۴ هزار تن محصولات نساجی به ارزش ۳۲۸ میلیارد ریال (معادل ۱۸۷/۲ میلیون دلار) به خارج صادر شد که از نظر وزن ۱۹ درصد و از لحاظ ارزش ۲۱/۱ درصد بیش از نیمه نخست سال گذشته بود. مهم‌ترین اقلام صادراتی این گروه، لباس آماده به ارزش ۹۴/۵ میلیون دلار، کفش و کیف چرمی و غیرچرمی به ارزش ۲۶/۴ میلیون دلار و موکت به ارزش ۲۳/۶ میلیون دلار بود.

در گروه صنایع شیمیایی و سلولزی در نیمه نخست سال جاری در مجموع ۲۵۴/۶ میلیارد ریال معادل ۱۴۵/۴ میلیون دلار انواع محصولات شیمیایی و سلولزی صادر شد که از لحاظ ارزش ۵۷ درصد بیش از مدت مشابه سال قبل بود. مهم‌ترین

صادرات عمده تحت تعرفه وزارت صنایع طی شش ماهه اول سال ۱۳۷۶

و مقایسه آن با مدت مشابه سال قبل

میلیون دلار

ردیف	نام رشته تخصصی	شش ماهه اول ۷۶	شش ماهه اول ۷۵	درصد تغییرات
۱	صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی	۱۳۲/۱	۱۰۴	۲۷
۲	صنایع نساجی و پوشاک	۱۸۷/۲	۱۵۴/۵	۲۱/۱
۳	صنایع شیمیایی و سلولزی	۱۴۵/۴	۹۲/۶	۵۷
۴	صنایع کانی غیرفلزی	۲۱/۵	۲۹/۷	-۲۷/۶
۵	صنایع برق و الکترونیک	۱/۷	۲/۵	-۳۲
۶	صنایع فلزی و ریخته‌گری	۸۰/۵	۳۳/۸	۱۳۸
۷	صنایع خودرو و نیروی محرکه	۷/۶	۱۳/۴	-۳۳/۳
۸	صنایع دستی	۵/۰۳	۴/۲	۲۰
۹	سایر کالاها	۳۹/۸	۸۰/۳	-۵۰/۴
	جمع کل	۶۲۱	۵۱۵	۲۱

بررسی آمار صادرات صنایع غذایی و دارویی و بهداشتی در شش ماهه اول سال ۱۳۷۶
و مقایسه آن با مدت مشابه سال قبل

نوع کالا	شش ماهه اول سال ۱۳۷۶			شش ماهه اول سال ۱۳۷۵			درصد تغییرات	
	وزن (تن)	ارزش (م.ریال)	ارزش (م.دلار)	وزن (تن)	ارزش (م.ریال)	ارزش (م.دلار)	وزن	ارزش
ملاس چغندر و نیشکر	۲۹۴	۲۴	۰/۰۱	۵۵۴۱	۵۵۹	۰/۳۲	-۹۵	-۹۷
رب گوجه فرنگی	۳۱۵۰۴	۲۷۲۴۹	۱۵/۶	۷۴۳۱	۶۶۹۵	۳/۸	۳۲۴	۳۱۰
ماکارونی	۴۹۷۸۸	۴۳۸۱۰	۲۵	۶۲۴۹۸	۵۵۷۹۲	۳۲	۲۰/۳	-۲۲
کنسرو و کمیوت	۷۷۶	۹۴۰	۰/۵۴	۶۸۷	۹۹۳	۰/۵۷	۱۳	۵/۳
سرکه و انواع ترشی	۸۵۷	۱۰۶۷	۰/۶۱	۱۰۵۴	۱۲۸۵	۰/۷۳	-۱۷	-۱۶
بیسکویت و انواع شیرینی	۱۹۳۷۸	۳۳۶۷۸	۱۹/۳	۱۶۳۹۲	۲۸۸۴۶	۱۶/۵	۱۸/۲	۱۷
شکلات و همانند آن	۱۵۹۸۲	۳۳۳۹۰	۱۹	۱۰۴۱۴	۲۳۳۶۵	۱۳/۳	۵۵	۴۳
خمیرمایه	۱۸۷	۳۱۷	۰/۱۸	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
صابون	۱۲۴۷۳	۹۵۴۸	۵/۵	۶۵۱۴	۶۱۹۹	۳/۵	۹۱	۵۷
پودر لباسشویی و انواع آن	۶۱۲۱	۵۳۵۹	۴/۱	۴۳۴۲	۵۳۹۸	۳/۱	۴۱	۰
داروهای آماده و دوزه	۶۲۰	۱۵۲۴	۰/۸۷	۳۷۷	۲۲۰۶	۱/۳	۶۴	-۳۳
سایر پاک‌کننده‌ها	۵۵۴۱	۶۴۴۵	۳/۷	۶۹۴۱	۷۰۸۸	۴/۱	-۲۰/۲	-۹/۸
عصاره پودر شیرین بیان	۹۸۰	۲۱۷۲	۱/۳	۳۶۵	۱۳۲۴	۰/۷۶	۱۶۸	۷۱
انواع الکل	۹۹	۱۵۸	۰/۰۹	۱۲۸۷	۱۴۴۸	۰/۸۳	-۹۲/۳	-۸۹/۲
آب میوه و کنسانتره	۱۲۱۱۶	۲۷۸۷۹	۱۵/۹	۱۳۳۸۵	۲۰۰۳۹	۱۱/۵	-۹/۵	۳۹/۱
نوشابه آب معدنی	۲۰۹۴	۸۲۲	۰/۴۶	۱۰۶۱	۵۰۳	۰/۲۹	۹۷	۶۳
گلاب و سایر عرقیات	۳۸۹	۶۷۰	۰/۳۸	۳۲۳	۶۹۲	۰/۴۰	۲۰/۴	-۵
توتون و تنباکو	۲۹۲۷	۳۷۶۵	۲/۲	۱۴۳	۶۰۸	۰/۳۵	۱۹۴۷	۵۲۸
سایر مواد غذایی	۱۵۶۳۴	۳۲۲۹۸	۱۸/۴	۲۶۰۳۸	۱۸۳۰۲	۱۰/۵	-۴۰	۷۶
جمع	۱۷۷۷۶۰	۲۳۱۱۱۵	۱۳۲/۱	۱۶۴۶۹۳	۱۸۱۳۴۲	۱۰۴	۸	۲۷

بررسی آمار صادرات صنایع نساجی و پوشاک در شش ماهه اول سال ۱۳۷۶
و مقایسه آن با مدت مشابه سال قبل

نوع کالا	شش ماهه اول سال ۱۳۷۶			شش ماهه اول سال ۱۳۷۵			درصد تغییرات	
	وزن (تن)	ارزش (م.ریال)	ارزش (م.دلار)	وزن (تن)	ارزش (م.ریال)	ارزش (م.دلار)	وزن	ارزش
انواع نخ	۲۱۳	۱۱۳۱	۰/۶۵	۱۳۲	۶۱۲	۰/۳۵	۶۱	۸۶
پارچه‌های پنبه‌ای	۸۱۰	۵۷۳۳	۳/۲	۵۳۸	۴۵۰۷	۲/۵	۵۱	۲۸
پارچه از الیاف مصنوعی	۱۵۳۴	۱۷۳۸۵	۹/۹	۱۴۲۸	۱۳۵۹۸	۷/۸	۷	۳۸
پارچه‌های پشمی	۲/۵	۳۲	۰/۰۲	۱۱۲	۱۵۰۹	۰/۸۶	-۹۸	-۹۸
موکت	۷۷۹۵	۴۱۳۲۲	۲۳/۶	۵۱۹۶	۲۸۶۲۵	۱۶/۴	۵۰	۴۴
فرش ماشینی	۴۷۳	۳۷۰۰	۲/۱	۴۱۹	۳۱۱۶	۱/۸	۱۳	۱۷
کراست	۳۹۰	۷۳۹۴	۴/۲	۹۸۵	۶۷۲۲	۳/۸	-۶۰/۴	۱۰
کفش و کیف غیرچرمی	۹۸۷۹	۴۶۲۲۳	۲۶/۴	۹۹۷۶	۴۶۵۲۶	۲۶/۵	-۱	-۰/۴
کفش و دمپایی چرمی	۳۷۴۹	۳۹۱۲۳	۲۲/۴	۱۲۱۴	۱۴۳۰۶	۸/۲	۲۰۸	۱۷۳
لباس آماده	۸۸۴۶	۱۶۵۴۸۲	۹۴/۵	۷۸۰۷	۱۵۱۳۵۲	۸۶	۱۳	۱۰
لینتر و آخال آن	۷۴۷	۲۴۵	۰/۱۴	۱۱۲۰	۴۵۲	۰/۲۶	-۳۳/۳	-۴۶/۲
جمع	۳۴۴۳۸/۵	۳۲۷۷۷۰	۱۸۷/۲	۲۸۹۲۷	۲۷۱۳۲۵	۱۵۴/۵	۱۹	۲۱/۱

بررسی آمار صادرات صنایع شیمیایی و سلولزی در شش ماهه اول سال ۱۳۷۶
و مقایسه آن با مدت مشابه سال قبل

درصد تغییرات		شش ماهه اول سال ۱۳۷۵			شش ماهه اول سال ۱۳۷۶			نوع کالا
ارزش	وزن	ارزش (م.دولار)	ارزش (م.ریال)	وزن (تن)	ارزش (م.دولار)	ارزش (م.ریال)	وزن (تن)	
۱۲۷۷۵	۱۳۲۸۳	۰/۰۸	۱۴۷	۲۲۷	۱۰/۳	۱۷۹۸۶	۳۰۳۸۱	انواع تینر
-۹۲	-۹۵/۴	۸/۱	۱۴۱۳۷	۴۰۱۰۵	۰/۶۵	۱۱۳۰	۱۸۶۶	انواع روغن گریس
۲۶	۴۶	۲/۷	۴۶۷۰	۱۸۶۹	۳/۴	۶۰۱۴	۲۷۳۲	رنگ و رزین
۹/۴	۳۳	۲۷/۵	۴۸۱۳۷	۱۴۴۹۴	۳۰/۱	۵۲۶۸۱	۱۹۳۳۸	مصنوعات پلاستیکی ملامین
-۰/۷	۲۱/۱	۱۳/۹	۲۴۴۱۴	۹۵۹۱	۱۳/۸	۲۶۱۴۰	۱۱۶۱۷	وسایل چوبی مبلمان
۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۷۷	۱۳۴۸	۷۸۳	لاستیک رویی و تویی
۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۴۲	۷۳۶	۳۳۰	دستمال کاغذی و پوشک
۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۰	۱۷۵۰	۴۰۹۳	پارافین
۱۱۱	۰/۰۰	۴۰/۳	۷۰۵۱۵	۰/۰۰	۸۵	۱۴۸۷۸۴	۰/۰۰	سایر مواد شیمیایی
۵۷	۰/۰۰	۹۲/۶	۱۶۲۰۲۰	۰/۰۰	۱۴۵/۴	۲۵۴۵۸۹	۰/۰۰	جمع

بررسی آمار صادرات صنایع کانی غیرفلزی در شش ماهه اول سال ۱۳۷۶
و مقایسه آن با مدت مشابه سال قبل

درصد تغییرات		شش ماهه اول سال ۱۳۷۵			شش ماهه اول سال ۱۳۷۶			نوع کالا
ارزش	وزن	ارزش (م.دولار)	ارزش (م.ریال)	وزن (تن)	ارزش (م.دولار)	ارزش (م.ریال)	وزن (تن)	
-۸۹	-۷۷	۳/۵	۶۰۴۶	۲۲۹۸۸۷	۰/۳۹	۶۸۵	۵۳۰۰۰	کلینگر
-۵۹	-۸۷	۵/۱	۸۸۳۹	۲۵۷۸۴۸	۲/۱	۳۶۵۰	۳۱۸۵۴	سیمان
-۲۴	۶۶	۱/۱	۲۰۰۷	۳۱۸۲	۰/۸۴	۱۲۶۴	۵۲۸۷	شیشه و آئینه
-۳	۸	۹/۹	۱۷۳۸۵	۴۲۴۲۳	۹/۶	۱۶۷۷۳	۴۵۷۸۳	کاشی و سرامیک
۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۷۸	۱۳۵۸	۱۶۳۳	چینی بهداشتی
۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۱۶	۲۸۰	۲۵۷	چینی مطروف
۲/۵	۱۲	۴/۰	۶۹۸۶	۳۵۵۷۶	۴/۱	۷۱۷۶	۳۹۷۶۰	سنگ ساختمانی کار شده
-۵۴	۶۲	۰/۵۹	۱۰۳۵	۷۳۳۶۹	۰/۲۷	۴۶۵	۲۸۱۶۹	گچ ساختمانی
۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	موزائیک
-۴۳/۱	۱۰	۵/۸	۱۰۱۹۵	۷۴۸۱۱	۳/۳	۵۷۵۴	۸۲۱۲۷	سایر مصالح ساختمانی
-۲۷/۶	-۶۰	۲۹/۷	۵۲۴۹۳	۷۱۷۰۹۶	۲۱/۵	۳۷۶۰۵	۲۸۷۸۷۰	جمع

بررسی آمار صادرات صنایع برق و الکترونیک در شش ماهه اول سال ۱۳۷۶
و مقایسه آن با مدت مشابه سال قبل

درصد تغییرات		شش ماهه اول سال ۱۳۷۵			شش ماهه اول سال ۱۳۷۶			نوع کالا
ارزش	وزن	ارزش (م.دولار)	ارزش (م.ریال)	وزن (تن)	ارزش (م.دولار)	ارزش (م.ریال)	وزن (تن)	
-۳۲	-۲۳	۲/۵	۴۳۶۳	۶۶۱	۱/۷	۳۰۱۳	۵۰۸	سایر لوازم و اشیاء برقی
-۳۲	-۲۳	۲/۵	۴۳۶۳	۶۶۱	۱/۷	۳۰۱۳	۵۰۸	جمع

بررسی آمار صادرات صنایع دستی در شش ماهه اول سال ۱۳۷۶
و مقایسه آن با مدت مشابه سال قبل

نوع کالا	شش ماهه اول سال ۱۳۷۶			شش ماهه اول سال ۱۳۷۵			درصد تغییرات	
	وزن (تن)	ارزش (م.ریال)	ارزش (م.دلار)	وزن (تن)	ارزش (م.ریال)	ارزش (م.دلار)	وزن	ارزش
گلیم و زیلو	۳۱۰	۶۱۱۸	۳/۵	۲۳۲	۴۸۳۷	۲/۸	۳۳/۶	۲۵
پارچه قلمکار	۲۴/۵	۴۵۳	-۰/۲۵	۴۳/۳	۹۱۷/۳	-۰/۵۲	-۴۳/۴	-۵۱/۹
انواع قاب خاتم	۳/۴	۱۶۳	-۰/۰۹	۷/۳	۷۰/۰	۰/۰۴	-۵۳/۴	۱۲۵
فیروزه و سنگ قیمتی	۲۷	۵۱۰	-۰/۲۹	۰/۴۲	۱۴	ناچیز	۶۳۲۸	۳۵۴۳
سایر صنایع دستی	۶۴۸	۱۵۸۲	-۰/۹۰	۵۸۱	۱۳۷۳	۰/۷۸	۱۲	۱۵/۴
جمع	۱۰۱۲/۹	۸۸۲۶	۵/۰۳	۸۶۴/۰۲	۷۲۱۱/۶	۴/۲	۱۷/۲	۲۰

□ عملکرد صادرات صنایع غیرفلزی به کشورهای مختلف

در سال ۱۳۷۳ نشان می‌دهد که به ترتیب ترکیه، آذربایجان، امارات متحده عربی، ترکمنستان، آلمان، روسیه، قزاقستان، ایتالیا، لیبی و تاجیکستان، ۱۰ بازار عمده برای صدور مصنوعات این بخش می‌باشند.

بر اساس برنامه پیش‌بینی شده، انتظار می‌رود ارزش صادرات صنایع غیرفلزی به ترکیه در سال جاری به ۴۰۰ میلیون دلار برسد، در حالی که در سال ۷۳ معادل ۱۷۳/۵ میلیون دلار بود.

انتظار می‌رود در سال جاری ۳۵۰ میلیون دلار محصولات صنایع غیرفلزی به جمهوری آذربایجان، ۱۸۰ میلیون دلار به امارات متحده عربی، ۱۰۰ میلیون دلار به ترکمنستان، ۸۳ میلیون دلار به روسیه، ۸۰ میلیون دلار به آلمان صادر شود. میزان صادرات مورد انتظار به بازار ایتالیا و قزاقستان در سال جاری هر یک ۴۰ میلیون دلار، لیبی ۳۵ میلیون دلار و تاجیکستان ۲۵ میلیون دلار است.

طبق آمار سال ۱۳۷۳ ارزش صادرات صنایع غیرفلزی ایران به جمهوری آذربایجان ۱۶۷ میلیون دلار، امارات متحده عربی ۷۱ میلیون دلار، ترکمنستان ۵۷ میلیون دلار، آلمان ۲۵/۵ میلیون دلار، روسیه ۲۳/۱ میلیون دلار، قزاقستان ۲۸ میلیون دلار، ایتالیا ۱۶/۵ و لیبی ۱۳/۴ میلیون دلار و جمهوری تاجیکستان ۷/۷ میلیون دلار ثبت شده است.

کالاهای قابل صدور به هر یک از این بازارها بسیار متنوع می‌باشند. به نظر می‌رسد که علاقه‌مندان به صدور کالا به این کشورها بهتر است از جدول پیوست استفاده کنند. این کالاها دارای مزیت نسبی و قدرت رقابت در بازارهای مورد نظر می‌باشند.

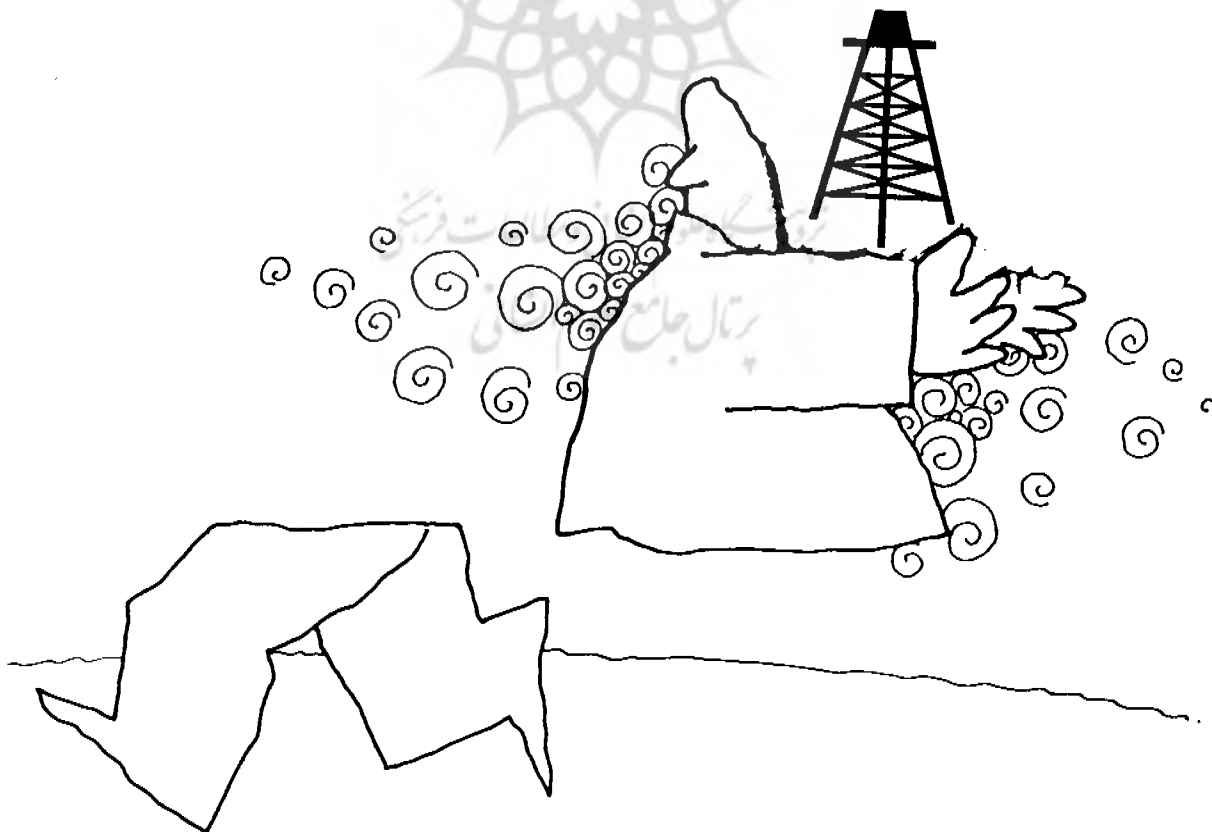

■ **عمده‌ترین بازارهای صادرات صنایع غیرفلزی ایران کدامند؟ میزان صادرات مورد نظر به این بازارها هر یک چقدر است؟ چه کالاهایی برای صدور به بازارهای مورد نظر، مزیت نسبی و قدرت رقابت دارند؟**

بازارهای صادراتی کالاهای ایرانی

ردیف	نام کشور	کالاهای قابل صدور	عملکرد ۱۳۷۳	برنامه ۱۳۷۶
۱	ترکیه	دوده صنعتی، ایاف پلی استر، کاشی و سرامیک و سرویس های بهداشتی، لوازم خانگی گازسوز، محصولات مسی و برنجی، ماشین آلات پخت آسفالت، شیرآلات بهداشتی، ورق تخته شیشه آلات، پشم شیشه	۱۷۳/۵	۴۰۰
۲	آذربایجان	مواد غذایی، شکلات و بیسکویت، کاشی و سرامیک، سرویس های بهداشتی، کفش و کیف، البسه دوخته شده، لباس زنانه و بچگانه، پوشاک، بلورجات، چینی مطروف، محصولات پلاستیکی، انواع شوینده ها، ظروف یکبار مصرف، رنگ های ساختمانی، دارو، کنسانتره میوه، کنسروجات، تجهیزات پزشکی، کیت لامپ های کم مصرف، شوینده ها، فرش ماشینی و موکت، اتوبوس، کامیون، مینی بوس، سنگ مرمر و گرانیت، محصولات پلاستیکی	۱۶۷	۳۵۰
۳	امارات متحده عربی	سیم و کابل، کیت لامپ های کم مصرف، مواد غذایی، کنسروجات، کنسانتره میوه، سنگ مرمر و گرانیت، تجهیزات پالایشگاهی و نیروگاهی، چینی مطروف، ظروف یکبار مصرف، فرش دستباف و گلیم، لوله و پروفیل، کمپرسور، پمپ های آبیاری، کاشی و سرامیک، سرویس های بهداشتی، خودرو آتش نشانی، خودروهای حمل و نقل زباله، ماشین آلات پخت آسفالت، دارو و تجهیزات پزشکی، چرم و فرآورده های چرمی، مبلمان دفتری و خانگی، لودر و بلدوزر، تراکتور و ادوات کشاورزی	۷۱	۱۸۰
۴	ترکمنستان	مواد غذایی، بیسکویت و شکلات، کاشی و سرامیک و سرویس های بهداشتی، رنگ های ساختمانی، لوازم خانگی برقی و گازسوز، البسه دوخته شده، لباس زنانه و بچگانه، شوینده ها، فرش ماشینی و موکت، چینی مطروف، کیف و کفش، کنسانتره میوه، کنسروجات، کیت لامپ های کم مصرف، دارو و تجهیزات پزشکی، اتوبوس، مینی بوس، سنگ مرمر و گرانیت، محصولات پلاستیکی، تراکتور، ادوات کشاورزی، کامیون	۵۷	۱۰۰
۵	آلمان	البسه دوخته شده، چرم و فرآورده های چرمی، مبلمان دفتری، کنسانتره میوه جات، فرش دستباف و گلیم، بلوک موتور، سرسیلندر، قطعات خودرو و لوازم منزل، چینی آلات مطروف، قطعات مسی، برنجی و آلومینیومی، سنگ مرمر و گرانیت، دوده صنعتی، رب گوجه فرنگی، صنایع دستی، لباس دوخته زنانه و بچگانه، کنسروجات	۴۵/۵	۸۰
۶	روسیه	البسه دوخته شده، لباس زنانه و بچگانه، پوشاک، مواد غذایی، کاشی و سرامیک و سرویس های بهداشتی، بیسکویت و شکلات، شوینده ها، کنسروجات، کنسانتره میوه، موتورهای دیزلی، کمپرسور، کامیون و اتوبوس و مینی بوس، فرآورده های چرمی، ساعت مچی، فرش ماشینی و موکت، محصولات پلاستیکی و ملامین، چینی مطروف، انواع لوازم خانگی برقی و گازسوز، سنگ های ساختمانی، کف پوش پلاستیکی، کیت لامپ های کم مصرف، دارو	۳۳/۱	۸۳

۴۰	۲۸	لوازم خانگی برقی و گازسوز، مواد غذایی، کنسروجات، کنسانتره میوه، کاشی و سرامیک و سرویس های بهداشتی، کیت لامپ های کم مصرف، محصولات لاستیکی و پلاستیکی، فرش ماشینی و موکت، اتوبوس، کامیون، مینی بوس، کمباین، تراکتور، شوینده ها، بیسکویت و شکلات، البسه دوخته شده، لباس زنانه و بچگانه، دارو، تجهیزات پزشکی، رنگ های ساختمانی	قزاقستان	۷
۴۰	۱۶/۵	فرش دستباف و گلیم، سنگ مرمر و گرانیت، رب گوجه فرنگی، کنسانتره میوه جات، چرم و فرآورده های چرمی، صنایع دستی، کنسروجات، سالامبور	ایتالیا	۸
۳۵	۱۳/۴	قطعات تراکتور، موتور تراکتور، اتوبوس، کامیون، پراید، مینی بوس، مواد غذایی بسته بندی شده، کیف و کفش، دارو و تجهیزات پزشکی، تجهیزات پالایشگاهی و نیروگاهی، ماشین آلات، خودروی آتش نشانی، خودروی حمل زباله، کاشی و سرامیک و سرویس های بهداشتی، منسوجات و البسه دوخته شده	لیبی	۹
۲۵	۷/۷	کامیون، اتوبوس، مینی بوس، ماشین آلات بهره برداری از معادن، کاشی و سرامیک و سرویس های بهداشتی، دان مرغ، خوراک دام، کنسانتره میوه، کنسروجات، مواد غذایی، بیسکویت و شکلات، لوازم خانگی برقی و گازسوز، محصولات پلاستیکی، تجهیزات فنی و مهندسی	تاجیکستان	۱۰

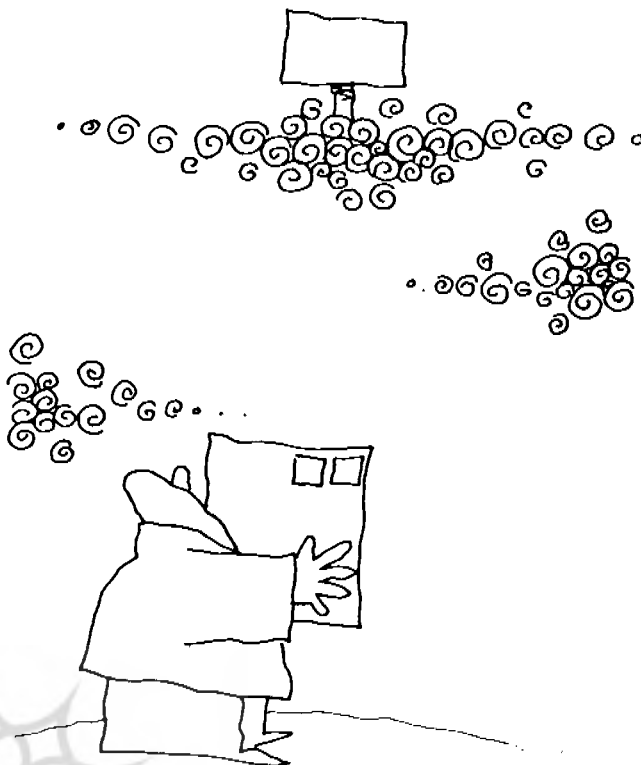
بخش بوده که عملکرد ۱۲ درصد کمتر از آن و به میزان ۲۳۷ میلیون دلار ثبت شد. در سال گذشته نیز می‌بایست یک میلیارد و ۳۲۲ میلیون دلار محصولات این بخش صادر می‌شد که عملکرد واقعی ۲۴ درصد کمتر و به میزان ۸۷۷ میلیون دلار ثبت شد.

بر اساس آمار عملکرد دو سال گذشته، صنایع نساجی و پوشاک با ۱۶۴ میلیون دلار صادرات در سال ۷۴ و ۳۶۹ میلیون دلار در سال ۷۵ بهترین عملکرد را داشت. پس از آن گروه صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی بود که موفق شد در سال ۷۴ به میزان ۱۴۱ میلیون دلار و در سال گذشته ۲۳۰ میلیون دلار کالا صادر کند.

گروه صنایع شیمیایی و سلولزی با صدور ۹۱ میلیون دلار از محصولات خود در سال ۷۴ و ۲۱۶ میلیون دلار در سال گذشته، توانست در رده سوم قرار گیرد.

بررسی عملکرد گروه‌های صنایع زیرمجموعه اداره کل صنایع غیرفلزی در دو سال گذشته نشان می‌دهد که در سال ۷۴ عملکرد صادراتی صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی به میزان ۱۲ درصد و کانی غیرفلزی به میزان ۱۶ درصد بیش از هدف برنامه برای این سال بود. در سال گذشته نیز تنها صنایع غذایی دارویی و بهداشتی موفق شد ۳ درصد بیش از هدف برنامه برای این سال صادرات داشته باشد. در دیگر بخش‌ها عملکرد صادرات از هدف برنامه کمتر بوده است.

مجموع ارزش صادرات صنایع غیرفلزی در برنامه دوم برای سال ۷۶ به میزان ۲ میلیارد و ۵۲۴ میلیون دلار، برای سال ۷۷ به میزان ۳ میلیارد و ۷۸۹ میلیون دلار و برای سال ۷۸ به میزان ۵ میلیارد و ۴۷۱ میلیون دلار تخمین زده شده است.

آیا عملکرد صادرات صنایع غیرفلزی در دو سال گذشته که از اجرای دومین برنامه پنج‌ساله توسعه اقتصادی کشور می‌گذرد، مطابق با اهداف برنامه بوده است؟ برای سال‌های آینده (تا پایان برنامه دوم) اهداف صادرات این بخش چه می‌باشد؟

□ متأسفانه عملکرد زیرمجموعه صنایع غیرفلزی در زمینه صادرات از هدف برنامه در سال‌های ۷۴ و ۷۵ عقب‌تر بود. هدف برنامه برای سال ۷۴ دستیابی به ۴۹۸ میلیون دلار صادرات این

عملکرد و اهداف صادرات در برنامه پنج‌ساله دوم

واحد: میلیون دلار

گروه صنعت	سال			۱۳۷۵		۱۳۷۴		پیش‌بینی سال‌های آتی برنامه دوم
	عملکرد	برنامه	درصد تغییرات	عملکرد	برنامه	درصد تغییرات		
غذایی، دارویی و بهداشتی	۱۴۱	۱۲۶	+۱۲	۲۳۰	۲۲۳	+۳	۳۴۰	۱۳۷۶
نساجی و پوشاک	۱۶۴	۲۳۸	-۳۱	۳۶۹	۷۴۵	-۵۰	۱۵۲۸	۱۳۷۷
شیمیایی و سلولزی	۹۱	۹۸	-۷	۲۱۶	۲۹۵	-۲۷	۵۶۶	۱۳۷۸
کانی غیرفلزی	۳۶	۳۱	+۱۶	۵۴	۵۷	-۵	۷۵	
برق و الکترونیک	۵	۵	۰	۸	۱۲	-۳۳	۱۵	
جمع	۴۳۷	۴۹۸	-۱۲	۸۷۷	۱۳۳۲	-۳۴	۲۵۲۴	

در برخی از صنایع غیرفلزی مانند صنایع کانی غیرفلزی، نسبت صرفه‌جویی ارزی به تزیق ارز مستقیم ۲۵ برابر، در صنایع شیمیایی و سلولزی ۲/۰۳ برابر، در صنایع نساجی و پوشاک ۴/۹ برابر و در صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی ۱/۷۸ برابر است. این ارقام ارزش افزوده واقعی این تولیدات را نشان می‌دهند.

صرفه‌جویی ناشی از تولیدات صنایع نساجی و پوشاک در سال گذشته برای اقتصاد کشور ۲ میلیارد و ۷۰ میلیون دلار، صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی ۱/۵ میلیارد دلار و صنایع کانی غیرفلزی ۱/۲۵ میلیارد دلار بوده است. به عبارت بهتر اگر سرمایه‌گذاری‌های صنعتی در این رشته‌ها صورت نگرفته بود، نه تنها برای تأمین نیاز داخلی مجبور بودیم ۷/۳ میلیارد دلار صرف واردات این کالاها نماییم، بلکه از دستیابی به ۸۷۷ میلیون دلار درآمد ارزی حاصل از صادرات این بخش‌ها نیز محروم می‌ماندیم.

○ سرمایه‌گذاری‌های جدید در صنایع غیرفلزی با توجیه اقتصادی و مزیت تولید برای بازار داخلی صورت گرفت و به‌ندرت سرمایه‌گذاری با هدف صادرات انجام شده است.

با توجه به ارزش صادرات محصولات صنایع غیرفلزی و میزان ارزبری این صنایع، می‌توان گفت که در سال گذشته در واقع کمتر از یک میلیارد دلار برای فعالیت این صنایع صرف شده و بیش از ۵/۵ میلیارد دلار در هزینه واردات کشور صرفه‌جویی شده است.

■ با وجود آنکه تمام کارشناسان اقتصادی به ارزش افزوده بالای بخش صنعت اعتقاد دارند، اما این بخش، مصرف‌کننده عمده ارز نیز می‌باشد. با وجود مشکلات بخش صنعت، ارزش افزوده واقعی این بخش بر مبنای قیمت‌های جهانی در مقایسه با ارزی آن در ایران چقدر است؟

□ صنایع غیرفلزی در سال گذشته در مجموع یک میلیارد و ۷۶۰ میلیون دلار به‌طور مستقیم ارز مصرف کردند. اما تولیدات این بخش بر مبنای قیمت‌های بازار جهانی ۷ میلیارد و ۳۳۰ میلیون دلار ارزش داشت. در واقع صرفه‌جویی ارزی ناشی از تولید این کالاها در کشور ۵ میلیارد و ۵۷۰ میلیون دلار بود. به عبارت دیگر نسبت صرفه‌جویی ارزی تولیدات صنایع غیرفلزی به ارزی مستقیم آنها ۳/۱۶ برابر است.

ارز مصرفی و صرفه‌جویی ناشی از آن در صنایع غیرفلزی در سال ۷۵

(میلیون دلار)

موضوع	جمع ارزی مستقیم	جمع ارزش تولیدات به نرخ جهانی	صرفه‌جویی ارزی	نسبت صرفه‌جویی ارزی به ارزی مستقیم
صنایع کانی غیرفلزی	۵۰	۱۳۰۰	۱۲۵۰	۲۵
صنایع شیمیایی و سلولزی	۲۳۰	۱۰۰۰	۶۷۰	۲/۰۳
صنایع برق و الکترونیک	۱۲۰	۲۰۰	۸۰	۰/۶۶
صنایع نساجی و پوشاک	۲۲۰	۲۴۹۰	۲۰۷۰	۴/۹
صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی	۸۴۰	۲۳۴۰	۱۵۰۰	۱/۷۸
جمع	۱۷۶۰	۷۲۳۰	۵۵۷۰	۳/۱۶

در رابطه با ضابطه دار و قانونمند شدن صادرات می‌باشد، حل شود، حرکت قابل توجهی در صادرات محصولات صنعتی مشاهده خواهد شد.

این اصلاحات در سه بخش ضروری است. اول آنکه ارزش حاصل از صادرات به صادرکننده اختصاص یابد تا بتواند از محل آن به‌طور مستقیم کالاهای مجاز به‌ویژه مواد اولیه، ملزومات و ماشین‌آلات و یا دیگر مایحتاج واحد تولیدی خود را وارد کند.

دوم آنکه نقدینگی و تسهیلات اعتباری لازم برای گردش مالی جریان تولید برای صادرکننده فراهم شود. این تسهیلات با توجه به مزیت صدور کالا، قابل برگشت می‌باشد و در واقع تضمین شده است.

مهم‌ترین موضوع نیز قانون می‌باشد که باید به‌طور برنامه‌ای تصویب شود و دست‌کم ضوابط اجرایی در رابطه با تولید، خدمات بازرگانی، مسایل گمرکی، حمل و نقل و سیاست‌های تعرفه‌ای برای یک دوره پنج‌ساله تصویب و تثبیت شود. با این شیوه، صادرکننده می‌تواند با توجه به شناختی که از بازارهای خارجی و توانایی تولید دارد، برنامه‌ریزی بازاریابی و صادرات را تنظیم کند. در غیر این‌صورت صادرکننده نمی‌تواند در مقابل خریدار خارجی، تعهداتی را بپذیرد، زیرا با تغییر ضوابط تجاری، گمرکی، مقررات بانکی و صادرات، قادر نخواهد بود به تعهداتش عمل کند. خریدار خارجی مانند خریدار داخلی، تابع ضوابط کشور ما و تسلیم به آن نیست. او فقط ضوابط تجارت جهانی در قراردادهای به‌رسمیت می‌شناسد و قراردادی با یک سری تعهدات حقوقی منعقد می‌کند و انتظار دارد که طرف مقابل به موقع به تعهداتش عمل کند.

○ صنایع غیر فلزی در شش ماه نخست سال جاری ۸۷/۱ میلیون دلار کالا صادر کردند که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲۷/۲ درصد افزایش داشت.

■ به عقیده کارشناسان اقتصادی، وجود موانع و تنگناها برای صادرکنندگان محصولات صنعتی، سبب شده تا اهداف برنامه دوم در دو سال گذشته در زمینه صادرات تحقق نیابد. نظر شما چیست؟ عمده‌ترین این موانع چه می‌باشند؟

□ موانع و مشکلات موجود در امر صادرات کالاهای صنعتی را می‌توان در ناهماهنگی ارگان‌ها و سازمان‌ها و مراجع ذی‌ربط در امر صادرات، نبود سیاست‌های میان و درازمدت اجرایی و مالی در امر صادرات و تغییرات متوالی در مصوبات و بخشنامه‌ها، ناکافی بودن سیاست‌های تشویق برای حمایت از صادرکنندگان، تأمین نشدن به‌موقع مواد اولیه واحدهای تولیدی صادراتی، تأمین نشدن اعتبارات ریالی کافی برای تهیه مواد اولیه و قطعات موردنیاز تولید کالاهای صنعتی صادراتی، مقررات و موانع دست‌وپاگیر اداری که مانع از رشد سرمایه‌گذاری‌های مولد در امر صادرات می‌باشد، نظام نامناسب مالیاتی و نبود تسهیلات لازم برای صادرکنندگان در زمینه تعرفه‌های حمل‌ونقل زمینی، هوایی و دریایی مشاهده کرد.

البته تنگناهای مهم دیگری نیز وجود دارد که عبارتند از فعال نبودن سفارتخانه‌های جمهوری اسلامی ایران در بازاریابی و تماس مستمر با واردکنندگان خارجی، نبود تشکل‌ها و اتحادیه‌های صادراتی برای نفوذ در بازارهای خارجی، نبود شرکت‌های بازرگانی بزرگ با بنیه مالی قوی برای تحمل هزینه‌های بازاریابی و ورود به بازارهای جهانی، فقدان تسهیلات لازم برای استرداد حقوق و عوارض گمرکی مواد اولیه و قطعات وارداتی به‌کار رفته در کالاهای صادراتی، نداشتن اختیارات لازم صادرکنندگان برای واردات مواد اولیه از محل ارزش حاصل از صادرات، اعمال تعرفه‌های سنگین گمرکی برای محصولات صادراتی ایران در کشورهای مختلف، ارایه نشدن تسهیلات لازم برای شرکت در نمایشگاه‌های خارجی جهت معرفی کالا و بازاریابی و...

البته مشکلات مربوط به صادرات محصولات صنعتی پیچیده می‌باشند و برای برطرف ساختن برخی از آنها به زمان نیاز می‌باشد. با این حال حتی اگر چند مورد از این مشکلات که

○ ارزش صادرات صنایع غیر فلزی در برنامه دوم برای سال جاری ۲/۵ میلیارد دلار، برای سال ۷۷ حدود ۳/۸ میلیارد دلار و برای سال ۷۸ حدود ۵/۵ میلیارد دلار پیش‌بینی شده است.

■ فعالیت بازرگانان ایرانی در زمینه تبلیغات و بازاریابی در خارج از کشور چگونه است؟ چطور می‌توان به بهبود این امور کمک کرد؟

□ صادرات غیر نفتی ایران تا قبل از دهه ۱۳۵۰ وضع بهتری

مشارکت شرکت‌های خارجی و تحت لیسانس انجام دهند تا زمینه رشد صادرات صنعتی فراهم آید؟ در این زمینه راه تا چه حد باز است؟

□ با توجه به ضوابط جدید حاکم بر مناطق آزاد تجاری - صنعتی، سرمایه‌گذاری‌هایی که در این مناطق انجام می‌شود، با هدف صادرات است، زیرا میزان ورود مجاز کالاهای تولیدی در این مناطق به سرزمین اصلی در حد ارزش افزوده ناشی از مصرف تولیدات و منابع داخلی است. بنابراین سرمایه‌گذاری در این مناطق به‌طور عمده متکی به صادرات می‌باشد. به‌عبارت دیگر هر گونه سرمایه‌گذاری در این مناطق یا جذب سرمایه‌گذاری خارجی یا مشارکتی، باید به نسبت سهم سرمایه‌گذار خارجی، صادرات انجام دهد. این‌گونه سرمایه‌گذاری‌ها بسیار موجه است و برای سرمایه‌گذار خارجی نیز جاذبه زیادی دارد. البته مشروط بر آنکه شرایط کلی کشور را طوری معرفی کنیم که استعدادها شناسانده و امنیت و ثبات سرمایه‌گذاری و تجارت برای صاحب سرمایه محرز گردد.

در هر حال صادرات بدون سرمایه‌گذاری میسر نیست و تا زمانی که تولید در حد تقاضای داخل و با کیفیت نازل باشد، صحبت از صادرات بیهوده و عبث است.

برای اصلاح، بهبود و توسعه تولیدات داخلی از نظر کمی و کیفی، سرمایه‌گذاری به‌صورت سرمایه‌گذاری داخلی یا با مشارکت خارجی موردنیاز است. اما عوامل مهم برای جلب سرمایه‌گذاری، ایجاد امنیت روانی و ثبات قوانین و مقررات و گسترش زمینه تفکر اقتصادی و برنامه‌ریزی می‌باشد تا به معنای واقعی تحقق پیدا کند.

متأسفانه با شرایط و جریان‌هایی که به‌تازگی مطرح شده و تبلیغات نادرستی که درباره آن صورت گرفته، در عمل می‌توان گفت، زمینه سرمایه‌گذاری برای سرمایه‌گذار داخلی و خارجی تا حد زیادی تضعیف شده است. امیدوارم این جریان اصلاح شود تا شرایط روانی بهتر برای جذب سرمایه‌گذاری و شرایط فرهنگی مناسب برای صادرات فراهم شود.

○ از دهه ۵۰ به بعد که اقتصاد کشور تک‌محصولی و وابسته به نفت شد، بازرگانان ایرانی به واردات کالا روی آوردند و فعالیت قابل‌توجهی در زمینه صادرات نداشتند.

داشت. در دهه‌های ۲۰، ۳۰ و ۴۰ به تدریج نفت جای صادرات غیرنفتی را گرفت و اقتصاد ایران به سمت اقتصادی تک‌محصولی و وابسته به نفت سوق پیدا کرد. اما بعد از دهه ۵۰ که اقتصاد کشور تک‌محصولی شد، به‌طور طبیعی بازرگانان ایرانی به واردات کالا روی آوردند و در رابطه با صادرات، فعالیت قابل‌توجهی نداشتند.

○ عمده‌ترین بازارهای صادرات صنایع غیرفلزی، کشورهای ترکیه، آذربایجان، امارات متحده عربی، ترکمنستان، آلمان، روسیه، قزاقستان، ایتالیا، لیبی و تاجیکستان می‌باشند.

با این حال اکنون که بر اساس دستور رهبر معظم انقلاب اسلامی سیاست اقتصاد بدون نفت پیگیری می‌شود، باید خود را تجهیز و آماده کنیم. بازرگانان ایرانی هنوز در این زمینه تجهیز نشده و آمادگی ندارند و در نتیجه تجربه موفقی ندارند.

ایجاد نمایندگی‌های اقتصادی در خارج از کشور و در سفارتخانه‌های جمهوری اسلامی ایران برای تحرک بخشیدن به این امور، اولویت دارد. افراد مطلع و دلسوز باید در کشورهای مختلف کار کنند و دستگاه‌های مسؤول نیز مانند مرکز توسعه صادرات و وزارتخانه‌های اقتصادی نیز باید در زمینه معرفی و شناسایی کالاهای ایرانی و قابلیت‌های اقتصادی - تجاری کشور فعالیت نمایند.

در این رابطه نقش نمایشگاه‌های بین‌المللی داخلی و نیز نمایشگاه‌های خارجی را نباید نادیده گرفت.

تولیدکنندگان ایرانی در ابتدای کار، توان حضور فعال در نمایشگاه‌های خارجی را ندارند و لازم است دولت برای شرکت آنها در این نمایشگاه‌ها مساعدت کند و امتیازهای خاصی برای واحدهای تولیدی که در این زمینه موفق‌تر عمل کرده‌اند، منظور نماید.

در قانون پیش‌بینی شده که معادل ۳ درصد ارزش واردات به مرکز توسعه صادرات ایران اختصاص یابد تا آن را صرف مساعدت به شرکت‌های ایرانی برای حضور در نمایشگاه‌های خارجی کند. در این زمینه تاکنون قدم‌های اندک و نارسایی برداشته شده است.

■ آیا صنایع زیرپوشش معاونت صنایع غیرفلزی قادر می‌باشند سرمایه‌گذاری‌های جدیدی از منابع داخلی و یا با

بین‌المللی دارد و جنبه توافقنامه منطقه‌ای یا گروهی ندارد. زمانی که سازمانی فراگیر و جهان‌شمول شود، عضویت نداشتن در آن و تبعیت نکردن یک یا چند کشور از مقررات آن، موضوعیت ندارد. این‌گونه کشورها در واقع خود را در انزوای مطلق قرار می‌دهند و هیچ سیاست اقتصادی با دیوارهای بسته تاکنون به موفقیت نرسیده است. بنابراین جمهوری اسلامی ایران باید خود را برای پیوستن به این معاهده جهانی و عضویت در سازمان تجارت جهانی آماده کند.

○ برای شناساندن کالاهای ایرانی، تولیدکنندگان توان حضور در نمایشگاه‌های خارجی را ندارند، دولت باید در این زمینه مساعدت کند.

با این وجود، ذکر این نکته ضروری است که اگر با روند کنونی و وضعیت موجود صنعت و اقتصاد کشور بخواهیم در چنین بازاری وارد شویم، به‌طور قطع و یقین مغلوب خواهیم شد. زیرا در این بازار بزرگ جهانی حرف اول و آخر را رقابت آزاد می‌زند و هیچ حمایت مصنوعی به‌جز مزیت‌های طبیعی موجود در کشور، پذیرفته نمی‌شود. به عبارت دیگر حمایت‌های خاص دولتی و غیردولتی امکان‌پذیر نیست و با ضوابط و قوانین جاری سازمان تجارت جهانی مغایرت دارد. بنابراین صنایع کشور باید خود را با شرایط سازمان تجارت جهانی تطبیق بدهند و بتوانند در فضای کاملاً آزاد و شرایط مساوی با شرکت‌های همسان خود در دیگر کشورها حتی قوی‌ترین کشورهای صنعتی جهان، رقابت کنند.

این موارد ایجاب می‌کند که هر چه زودتر برای افزایش سرمایه‌گذاری صنعتی و رشد نسبت سرمایه‌گذاری به تولید ناخالص داخلی اقدام شود. در حال حاضر این نسبت کمتر از ۱۶ درصد می‌باشد که نصف نرخ سرمایه‌گذاری در کشورهای درحال توسعه می‌باشد. با توجه به عقب‌ماندگی سرمایه‌گذاری‌های دهه قبل در اثر جنگ تحمیلی، سرمایه‌گذاری‌های کنونی حتی استهلاک صنایع را نیز جبران نمی‌کند و ضرورت دارد که برای رشد سرمایه‌گذاری در کشور همت شود.

به‌طور قطع باید میزان سرمایه‌گذاری در صنایع کشور بیش از دو برابر حد کنونی باشد. با چنین سرمایه‌گذاری، استعداد‌های بسیار قوی و قابلیت‌های داخلی، مزیت‌های نسبی

■ فعالیت بخش خصوصی در زمینه تولید و صدور محصولات صنایع غیرفلزی در چه حدی است و چه راهکارهایی را برای پیشبرد آن توصیه می‌کنید؟

□ سرمایه‌گذاری در صنایع غیرفلزی به‌طور عمده مربوط به بخش خصوصی است و می‌توان گفت تقریباً ۱۰۰ درصد خصوصی است. به جز سرمایه‌گذاری‌های مختصری که در واحدهای تولیدی تحت پوشش سازمان‌ها و نهادهای دولتی از اوایل انقلاب و به ندرت قبل از انقلاب در جریان بوده است. البته شمار بسیاری از این سرمایه‌گذاری‌ها که زیرپوشش سازمان صنایع ملی ایران، نهادها و یا بنیادها بوده است، به تدریج واگذار شده و از نظر حقوقی جنبه خصوصی دارد. بخشی از این واحدها نیز وارد بورس اوراق بهادار تهران شده‌اند و سهامی عام تلقی می‌شوند.

به این ترتیب می‌توان گفت که متقاضیان بخش خصوصی با انگیزه و درایت خود، سرمایه‌گذاری‌های صنعتی را به پیش می‌برند و در واقع سرمایه‌گذاری دولتی در جریان نیست و یا به ندرت ملاحظه می‌شود.

○ اگر سرمایه‌گذاری‌های جدید در صنایع غیرفلزی صورت نگرفته بود، برای تأمین نیاز داخلی مجبور بودیم ۷/۳ میلیارد دلار هزینه کنیم، در حالی که سال گذشته با صرف یک میلیارد دلار، بیش از ۵/۵ میلیارد دلار صرفه‌جویی ارزی برای اقتصاد کشور میسر شد.

■ با توجه به روند تجارت جهانی و قوانین سازمان تجارت جهانی، صادرات صنایع غیرفلزی را چگونه ارزیابی می‌کنید و چه اقدام‌هایی را برای تقویت بنیه رقابت صنایع در شرایط آینده تجاری جهان ضروری می‌دانید؟

□ به نظر من باید هر چه سریع‌تر و با قاطعیت تمام، این موضوع روشن شود و با یک برنامه‌ریزی دقیق، کار عضویت در سازمان تجارت جهانی را تا تحصیل شرایط نهایی دنبال کنیم.

در حال حاضر فقط معدودی از کشورهای جهان عضو سازمان تجارت جهانی نمی‌باشند. تقریباً تمام کشورها به عضویت این سازمان درآمده‌اند و یا در شرف پیوستن به آن می‌باشند. با این حال سازمان تجارت جهانی در واقع جنبه

○ عامل مهم برای جلب سرمایه گذاری داخلی و خارجی، ایجاد امنیت روانی و ثبات قوانین و مقررات و نیز گسترش زمینه تفکر اقتصادی و برنامه ریزی است.

از آنجا که اقلام صنعتی زیرمجموعه صنایع غیرفلزی بسیار زیاد می باشند، به رشد ۱۴۵ درصدی تولید تلویزیون رنگی، ۸۱ درصدی تاپس اکریلیک و رشد سیمان به میزان ۱۴ درصد، لاستیک خودرو به میزان ۱۵ درصد، کاغذ به میزان ۱۳ درصد، روغن نباتی به میزان ۱۷ درصد و پودر شوینده به میزان ۲۸ درصد که از اهمیت بیشتری برخوردار می باشند، اشاره می کنم.

برای اطلاع بیشتر خوانندگان از وضعیت تولید صنایع غیرفلزی، جدول ذیل ارایه می گردد.

منابع طبیعی و امکانات طبیعی کشور، مطمئن هستم که به خوبی از عهده رقابت و دستیابی به توفیق نهایی در بازارهای جهانی برخورداریم آمد.

■ وضعیت تولید صنایع کشور در سال جاری چگونه است؟

□ در میان کالاهای منتخب در زیرمجموعه صنایع غیرفلزی، در آن گروه که با افزایش تولید مواجه بوده اند، در پنج ماهه نخست سال جاری به طور میانگین از ۷۸ درصد رشد نسبت به مدت مشابه سال قبل برخوردار گردیدند. اما آن گروه از صنایع که با کاهش تولید روبه رو شده اند، میانگین کاهش تولیداتشان در همین مدت به ۲۲ درصد رسیده است.

اما تولید کالاهای حساس در نیمه نخست سال جاری به جز در زمینه تولید الیاف پلی استر و نخ پلی استر که به ترتیب ۱۲ و ۱۰ درصد کاهش داشتند، در بقیه اقلام رشدی بین ۸ تا ۱۴۵ درصد نسبت به نیمه نخست سال گذشته ثبت شده است.

آمار تولید کالاهای حساس منتخب در شش ماهه اول سال ۱۳۷۶

ردیف	نام محصول	واحد	تولید شش ماهه اول سال ۷۶	تولید شش ماهه اول سال ۷۵	درصد تغییرات
۱	سیمان	هزار تن	۹۴۲۵	۸۲۷۵	+۱۴
۲	لاستیک خودرو	تن	۷۵۴۰۰	۶۵۲۷۳	+۱۵
۳	کاغذ	تن	۱۳۴۰۸۳	۱۱۸۳۸۹	+۱۳
۴	روغن نباتی	تن	۳۷۸۹۱۶	۳۲۴۴۵۶	+۱۷
۵	نوشابه	هزار جعبه	۱۹۰۱۱۹	۱۰۴۲۳۲	+۱۱۴
۶	سیگار	هزار نخ	۵۵۰۳۶۸۸	۴۵۷۰۱۲۶	+۲۰
۷	پودر شوینده	تن	۱۱۳۶۲۲	۸۸۷۶۳	+۲۸
۸	صابون	تن	۲۱۷۹۰	۱۷۷۶۲	+۱۲۳
۹	الیاف اکریلیک	تن	۸۶۹۵	۸۰۸۵	+۸
۱۰	الیاف پلی استر	تن	۱۵۵۸۹	۱۷۷۳۸	-۱۲
۱۱	نخ پلی استر	تن	۹۷۱۵	۱۰۸۱۰	-۱۰
۱۲	تاپس اکریلیک	تن	۲۰۸۱	۱۱۴۷	+۸۱
۱۳	نخ نایلون	تن	۱۲۲۸۸	۱۰۳۴۹	+۱۹
۱۴	لامپ روشنایی	هزار عدد	۳۶۸۰۷	۳۲۳۳۹	+۱۴
۱۵	تلویزیون رنگی	دستگاه	۲۰۳۳۵۷	۱۲۳۵۸۹	+۱۴۵